

ÅLANDS
STATISTIK
OCH
UTREDNINGSBYRÅ

Den framtida kommunstrukturen på Åland – en enkätstudie

Richard Palmer, ÅSUB

Syftet med undersökningen

- Att ta reda på invånarnas allmänna inställning till sammanslagning av kommunerna.
- Att mer specifikt undersöka inställningen till fyra konkreta alternativ för framtida kommunindelning.
- Att undersöka varför man väljer som man gör.

PWCs och LRs alternativ

- 16 kommuner som nu
- 1 kommun för hela Åland
- 4 kommuner: a) *Norra Åland*: Finström, Geta, Saltvik, Sund, Vårdö, b) *Södra Åland*: Föglö, Lemland, Lumparland och Mariehamn c) *Västra Åland*: Eckerö, Hammarland, Jomala, d) *Skärgården*: Brändö, Kumlinge, Kökar och Sottunga
- 7 kommuner: a) Eckerö och Hammarland, b) Mariehamn c) Jomala, d) Lemland och Lumparland e) Brändö och Kumlinge, f) Föglö, Kökar och Sottunga, g) Geta, Finström, Saltvik, Sund och Vårdö

Stort urval och god svarsprocent

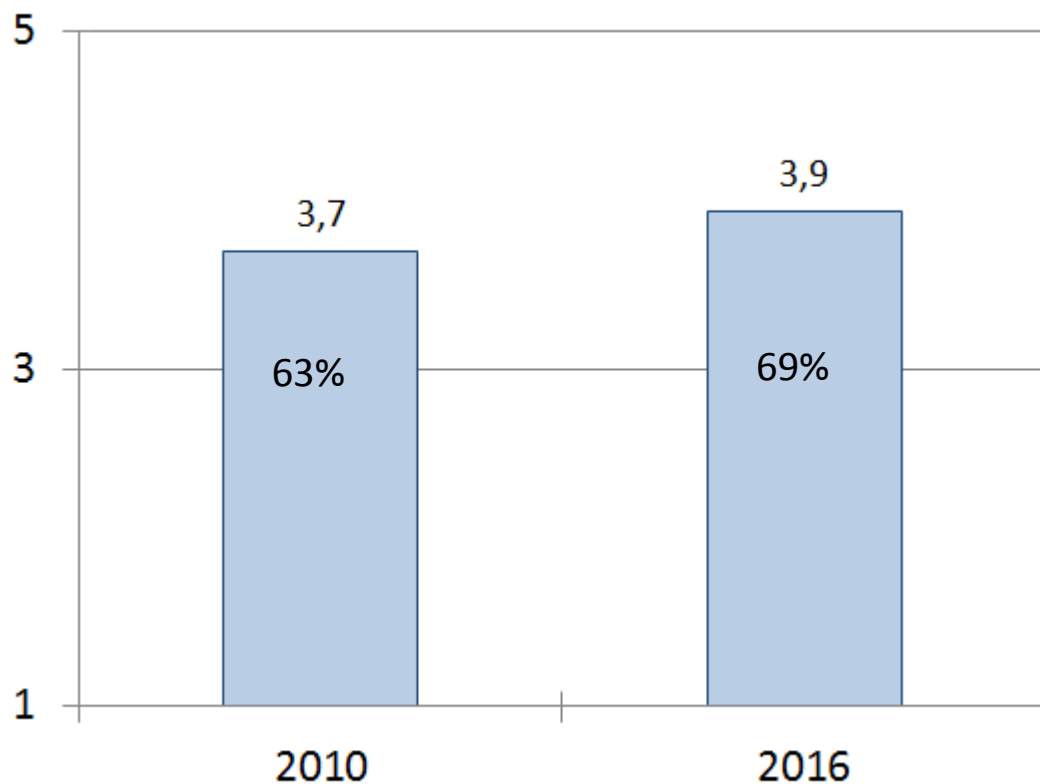
- Rampopulationen: 22 441 individer (18-85 år).
- Antalet personer i de mindre kommunerna utökades för att förbättra chansen att få statistiskt säkerställda svar.
- Urvalet uppgick till 2 652 personer
- De svarande var 1 476 till antalet (svarsfrekvens = 56%)

Principiellt stöd för förändring av kommunstrukturen

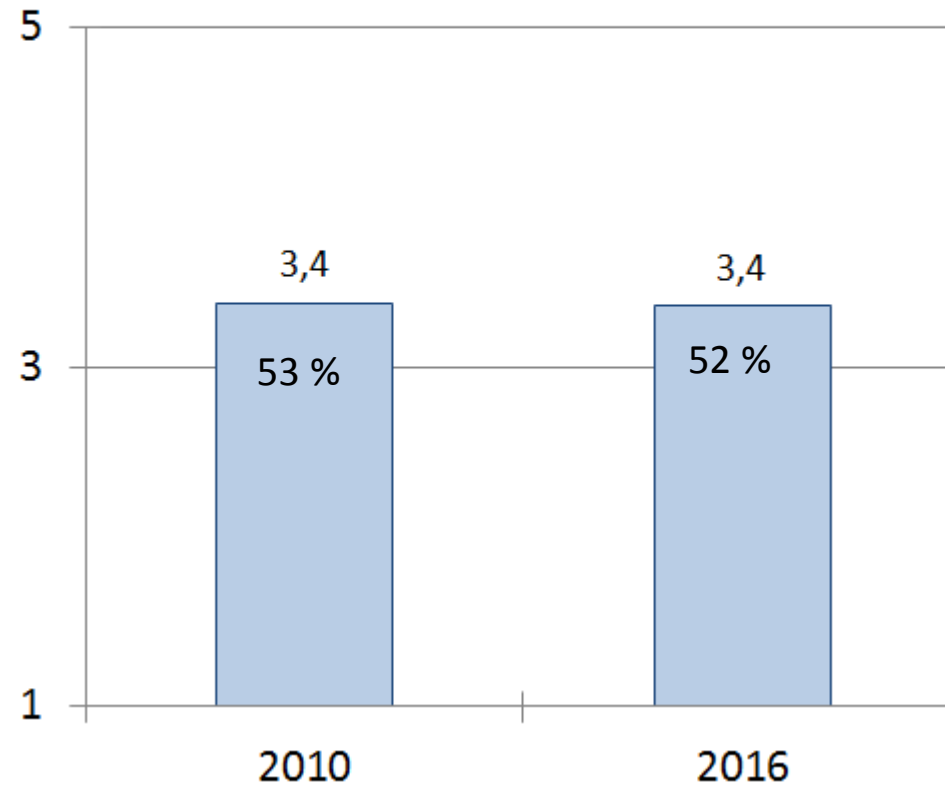
- Invånarnas principiella inställning till sammanslagning av Ålands kommuner har blivit något mer positiv under de senaste sex åren.
- Man är dock fortfarande mer tveksam till att slå samman den egna kommunen med någon /några andra.

Höjt medeltal för sammanslagning i allmänhet, men oförändrat för sammanslagning av den egna kommunen, 2010 och 2016

Sammanlagning, skala 1-5*

Sammanlagning av den egna kommunen, skala 1-5

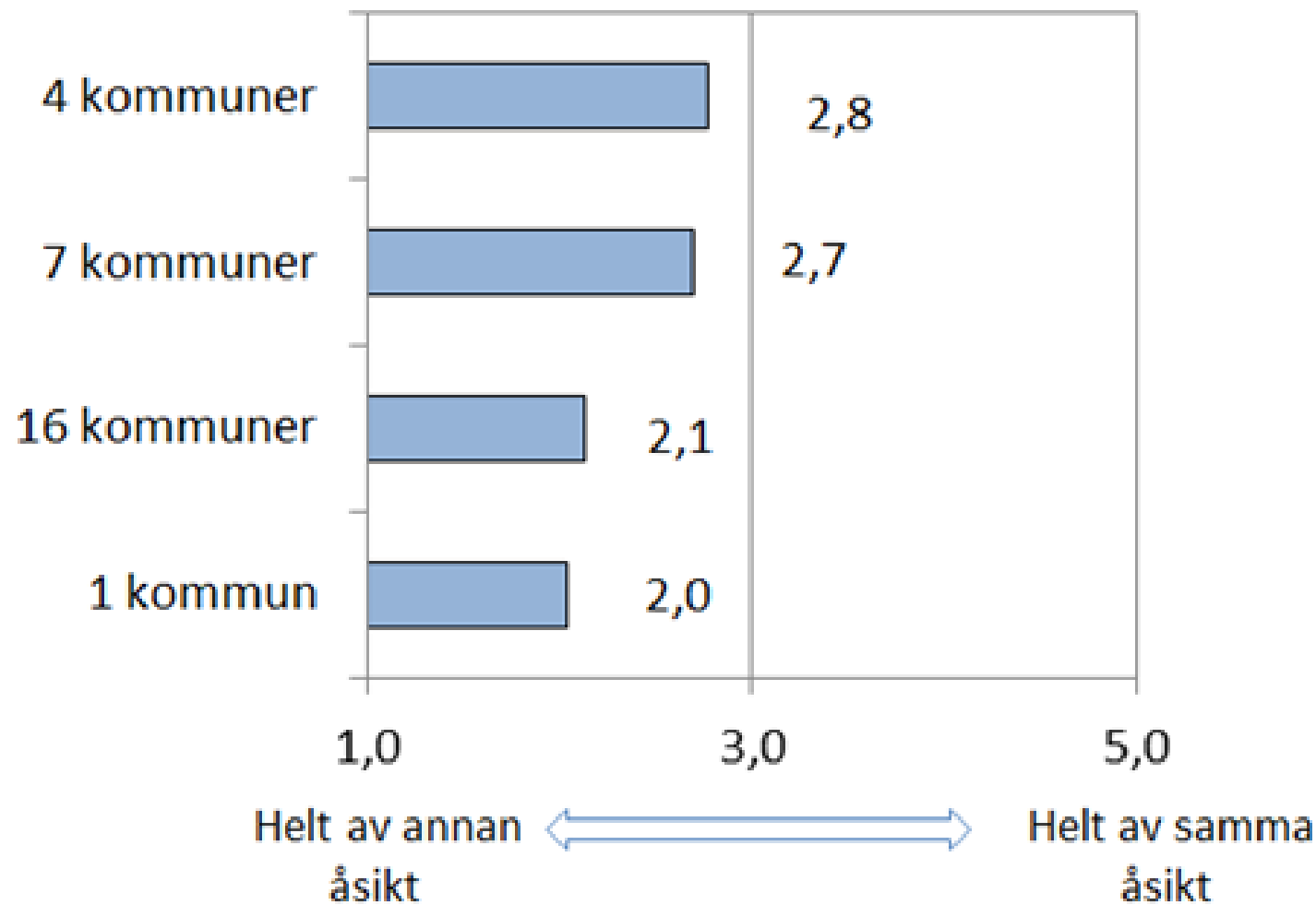

*) Statistiskt säkerställd förändring

Låga betyg för alla indelningsförslag, inklusive 16 kommuner

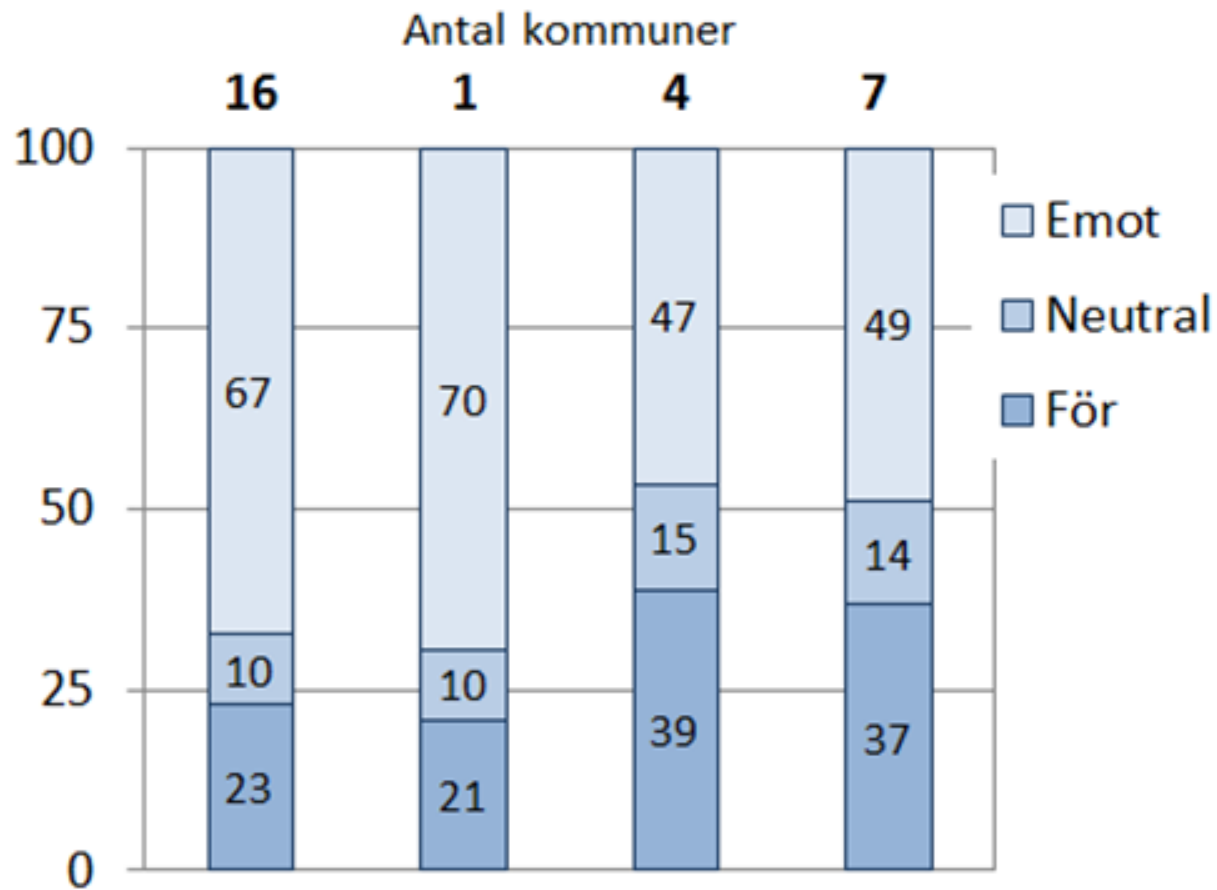
- Den nuvarande kommunindelningen får ett jämförelsevis svagt stöd. Mindre än en fjärdedel av invånarna ger den sitt stöd.
- De övriga alternativen med en, fyra eller sju kommuner som ingår i ÅSUB:s uppdrag att undersöka, värderas även de förhållandevis lågt.

Figur 5. Åland: Värdering av alternativen till kommunindelning, medeltal, skala 1-5

Alternativen med 16 kommuner respektive en kommun får svagast stöd, medan alternativen med fyra, respektive sju kommuner får ett starkare stöd

Figur 6. Andel svarande för, emot och neutrala i förhållande till de fyra alternativen till kommunindelning (procent)

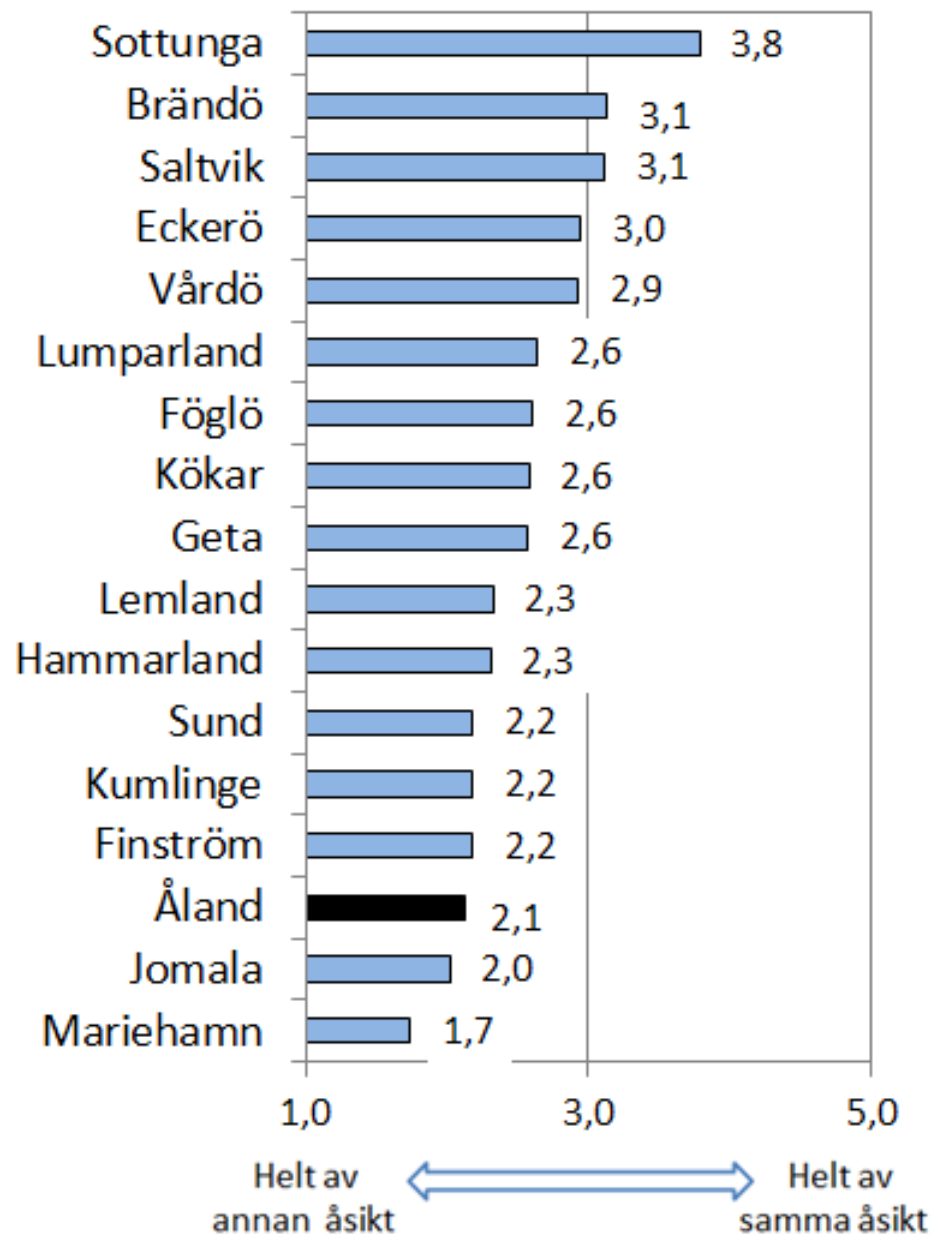
"För" = de som svarat 4 eller 5, "Neutrala" = 3,
"Emot" = 1 och 2

När det kommer till att bedöma konkreta alternativ överväger de negativa omdömena om alla alternativ, även det nuvarande med 16 kommuner.

Stora skillnader i kommunernas värdering av alternativen

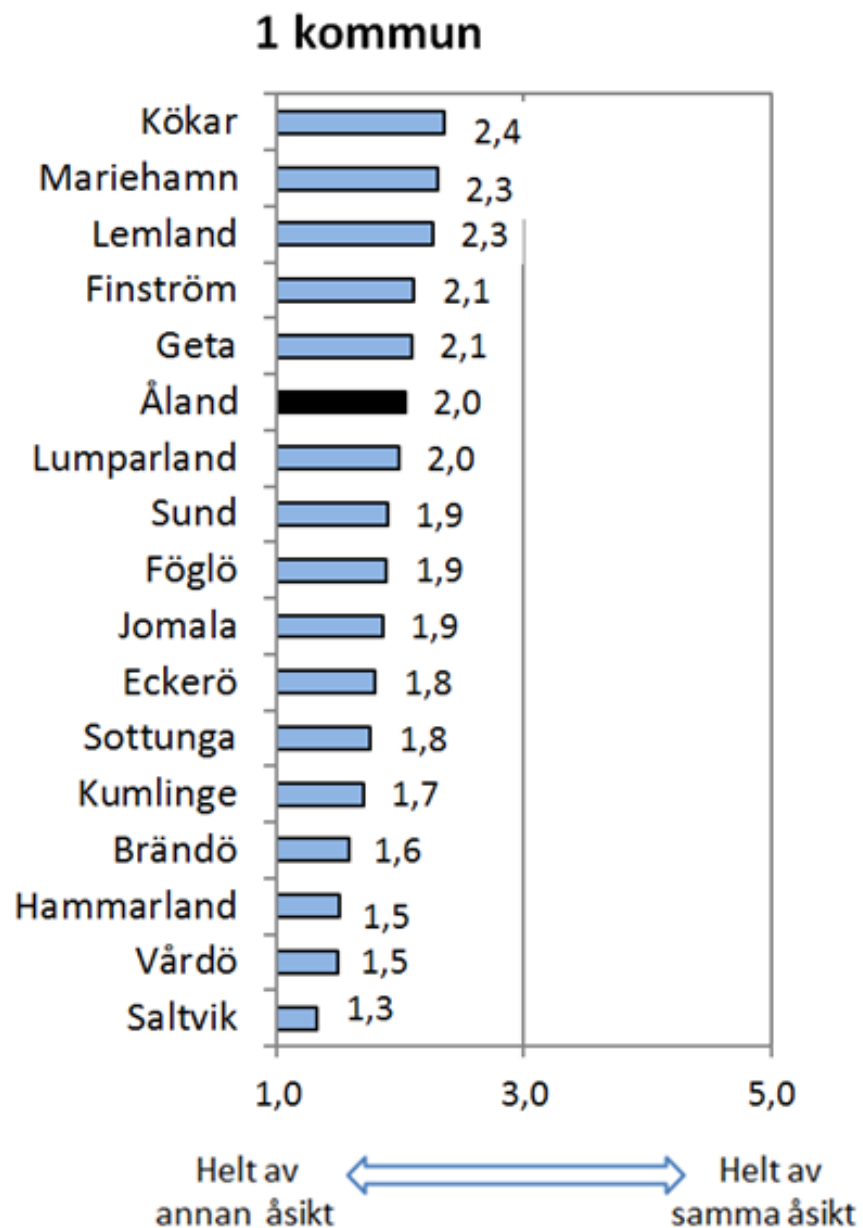
- Åsikterna om den framtida kommunindelningen skiljer sig avsevärt mellan kommunerna. Mariehamn och Jomala är starkast emot den nuvarande indelningen medan Sottunga är starkast för densamma.
- Alternativet med en kommun får ett visst svagt stöd på Kökar och i Mariehamn och Lemland.

16 kommuner

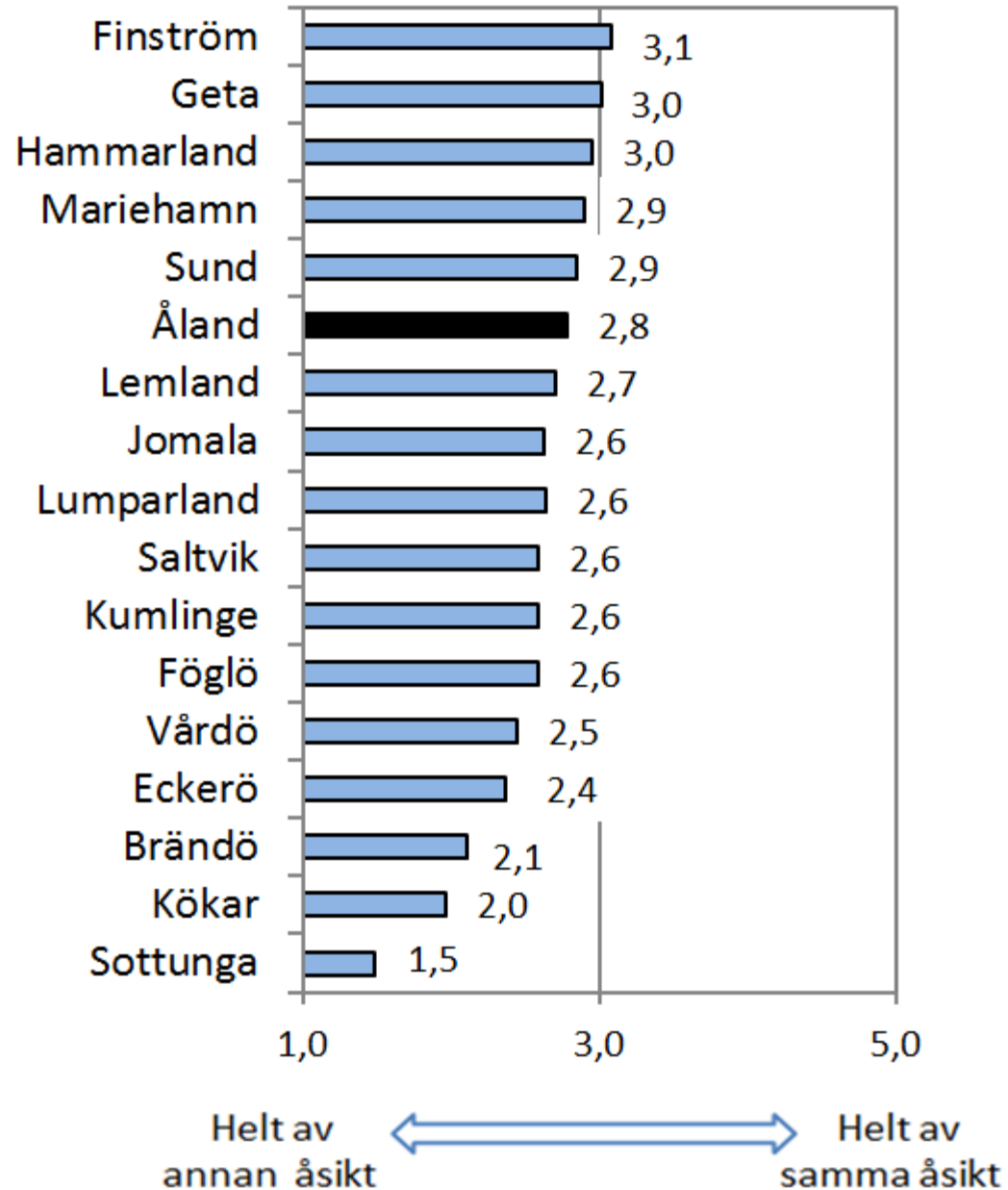
Starkast stöd för alternativet
16 kommuner i den minsta
kommunen, svagast stöd i den
största

Figur 10. Kommunernas värdering av alternativet 1 kommun. Skala 1–5

Saltvik ger inte mycket för alternativet 1 kommun. Ett visst stöd finns däremot i Kökar.

4 kommuner

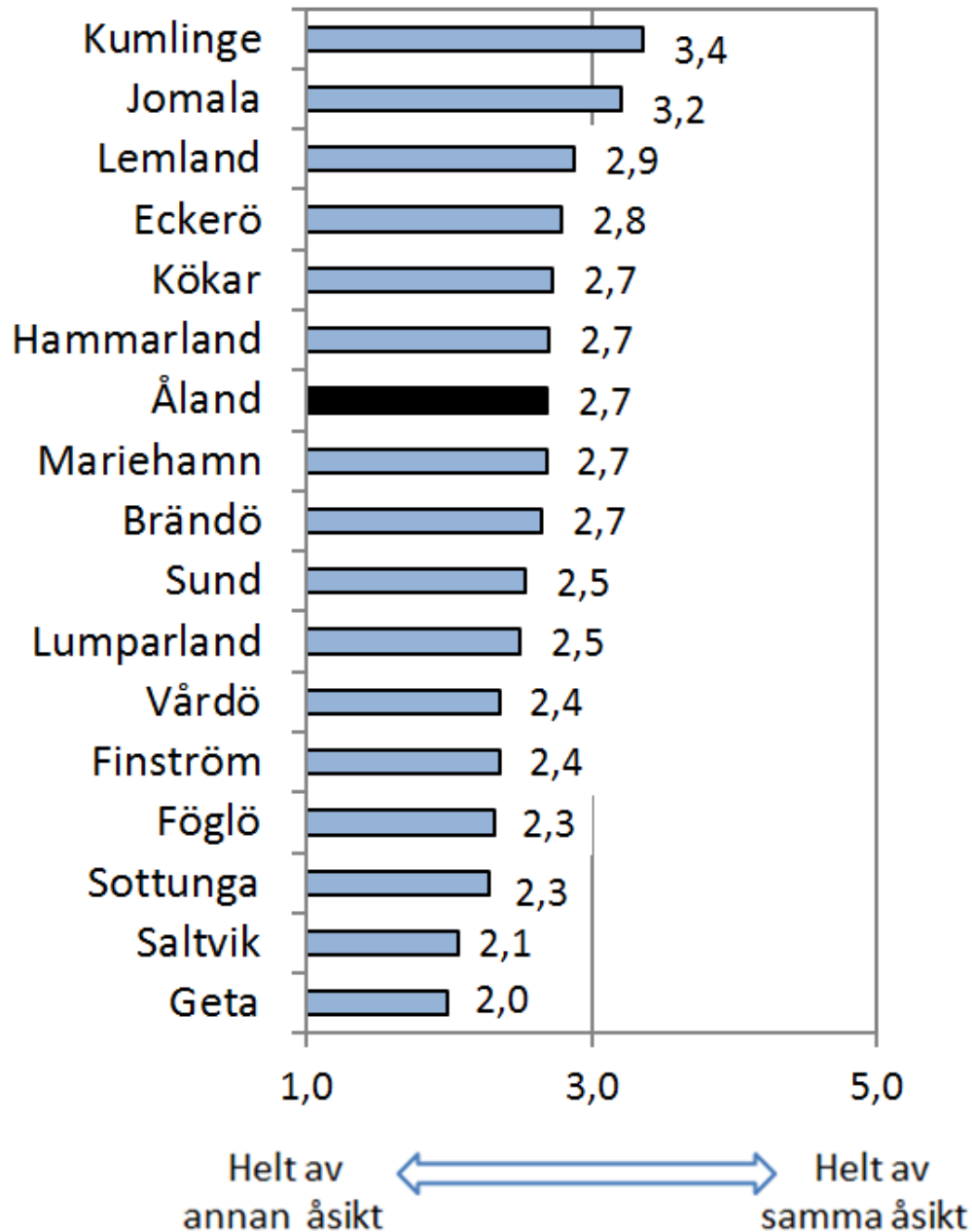

Finström ger stöd till alternativet 4 kommuner, där man går samman Geta, Saltvik, Sund och Vårdö.

Eckeröborna är dock inte lika entusiastiska.

Sottunga ger tummen ner.

7 kommuner

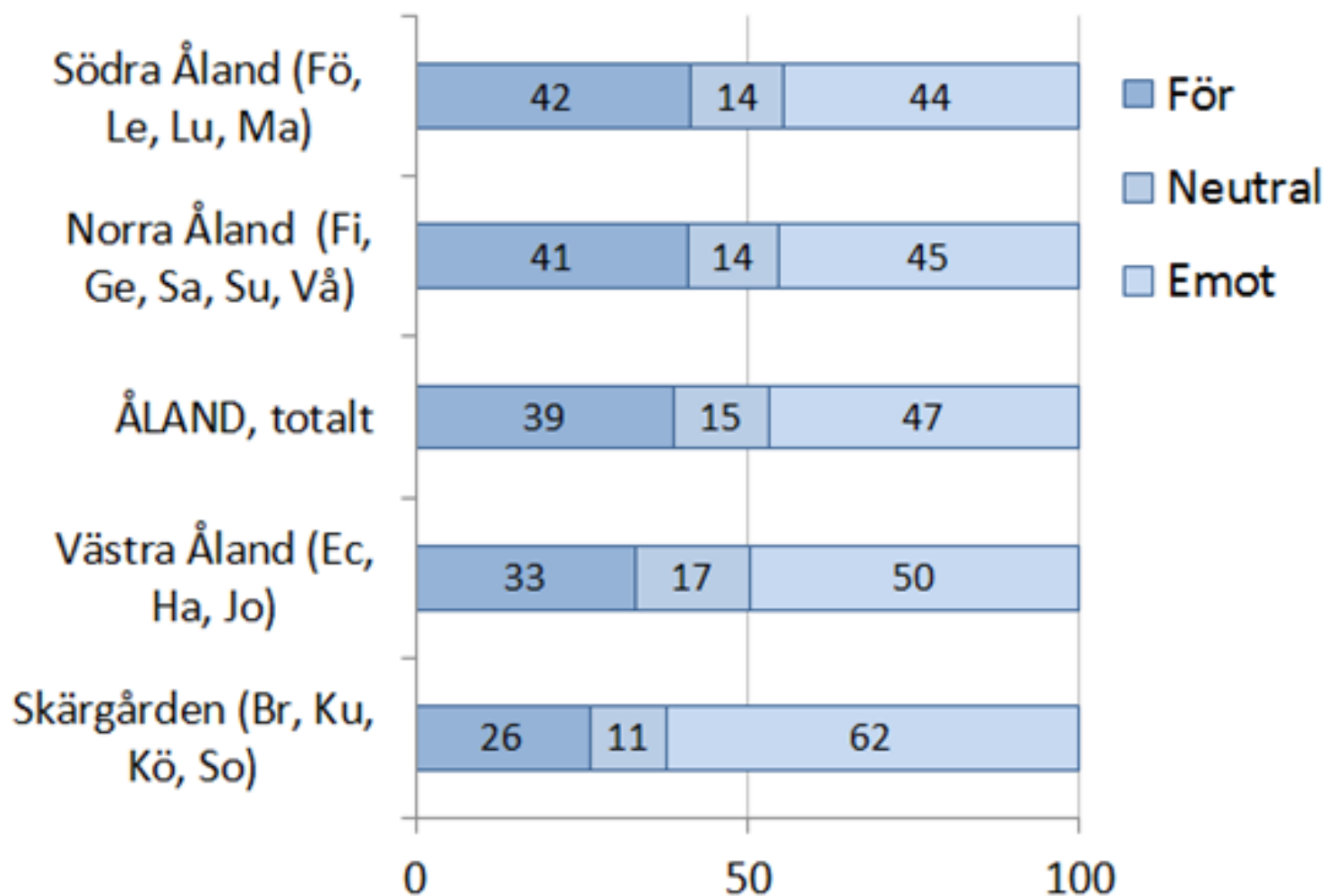
Invånarna i Kumlinge ger varianten med 7 kommuner, gott betyg. Jomala gillar också detta alternativ där de andra kommunerna går samman i olika konstellationer, medan dom själva och Mariehamn förblir enskilda kommuner.

Skärgården ger 4 kommuner svagt stöd

- När vi grupperade kommunerna enligt alternativet fyra kommuner visade det sig att *Norra Åland* och *Södra Åland* är något mer positiva än Åland som helhet till denna tänkta indelning. I *Västra Åland* ger en tredjedel sitt stöd för alternativet och i *Skärgården** endast en fjärdedel.

*) Brändö, Kumlinge, Kökar och Sottunga

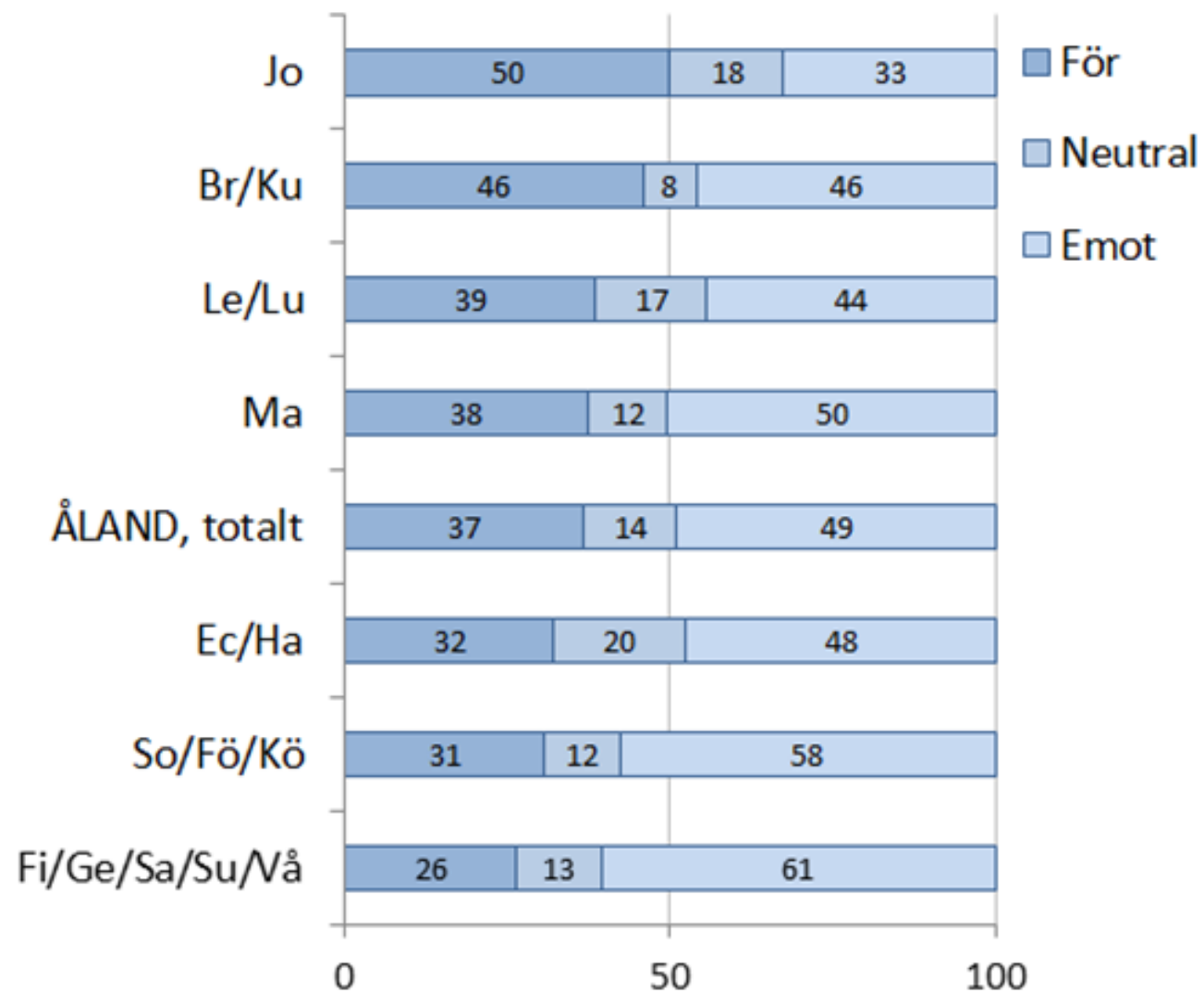
Figur 14. De tilltänkta grupperingarnas bedömning av alternativet 4 kommuner till kommunindelning (procentuell fördelning)

Brändö-Kumlinge ger sju kommuner gott betyg

- En indelning av kommunerna efter alternativet sju kommuner fick starkast stöd av kombinationen Brändö–Kumlinge. Varianten fick även visst stöd av Mariehamn och kombinationen Lemland–Lumparland.

Figur 16. De tilltänkta grupperingarnas bedömning av alternativet *7 kommuner* till kommunindelning (procentuell fördelning)

De kommunalt förtroendevalda skiljer sig från övriga svarande i sin syn på kommunsammanslagning

- De kommunalt förtroendevalda ger det nuvarande alternativet med 16 kommuner betydligt högre betyg än invånarna i gemen.
- Man ger även de föreslagna alternativen till ny indelning lägre betyg än dessa får av alla svarande sammantagna.

Bakomliggande värderingar

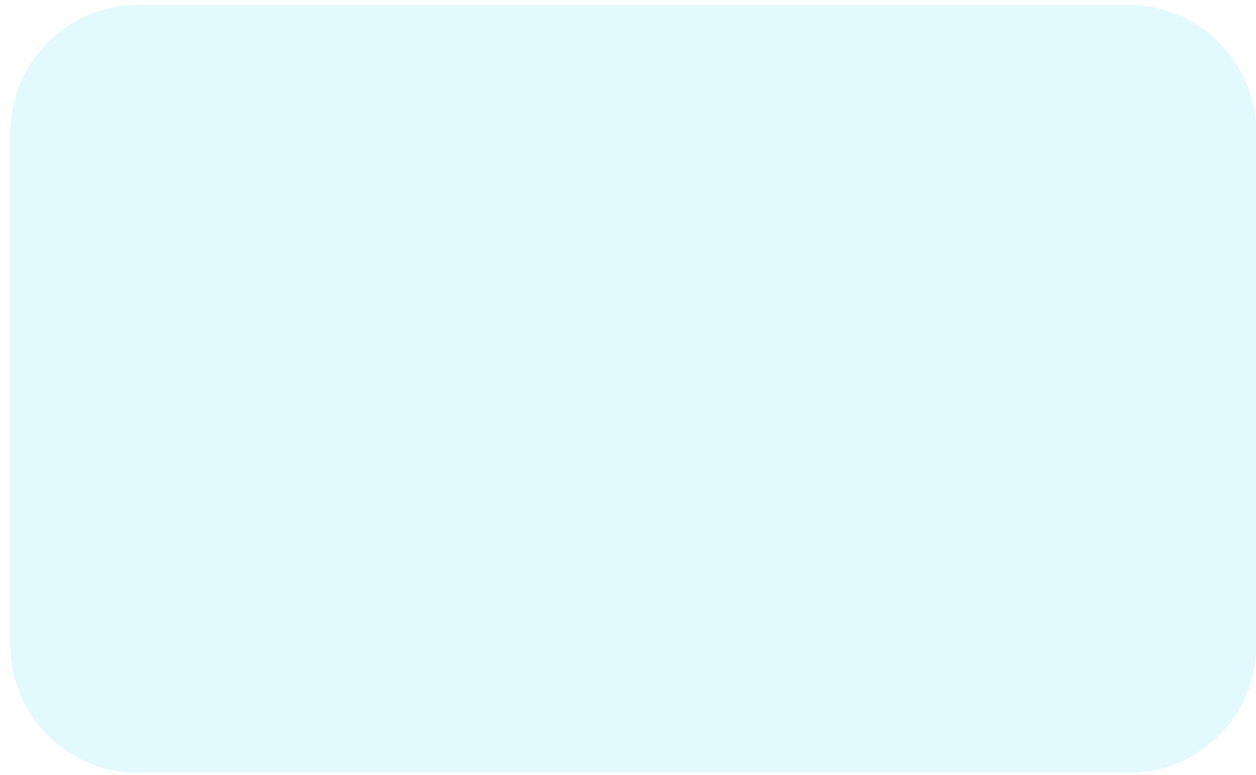
- Ekonomiska hållbarhetsargument och betoning av personalens kompetens dominerar hos dem som förespråkar sammanslagningar.
- Argument om trivsel, sammanhållning, närhet i de grundläggande servicefunktionerna och närdemokrati dominerar hos motståndarna.

Betydelsen av kön och ålder

- Könstillhörighet har ingen signifikant inverkan på hur man värderar förslagen till kommunindelning.
- Ålder har däremot en viss betydelse. Starkast stöd för 16 kommuner finns i gruppen 75–85 år. Alternativet en kommun får starkast stöd hos 45–55-åringarna. Motståndet mot alternativen med fyra, respektive sju kommuner ser ut att öka med åldern.

Övergripande slutsatser

- Ålänningarna sammantagna vill med största sannolikhet ha en ny kommunstruktur, men de föreslagna nya alternativen med en, fyra eller sju kommuner vinner relativt svagt gehör.
- Splittringen i synen på kommunindelningen mellan kommunerna själva och även mellan de tilltänkta nya grupperingarna av kommuner tyder på att det blir en stor utmaning att jämka samman dessa om, eller när, en ny kommunindelning genomförs på Åland.

www.asub.ax

www.facebook.com/AASUB